

Toespraak bij de onthulling van het bronzen hoofd van Alfred Mozer

Huis der Provincie, 16 februari 2018

Dear Mr. Paasch, Ms. Backgren, vice-presidents, members of the Executive Committee,

Nogmaals van harte welkom in ons Huis der Provincie Gelderland, in Arnhem.

Gisteravond en vandaag hebt u met elkaar gesproken over de problemen, mogelijkheden en activiteiten van de Europese grensregio's. In het programma is er nu een moment, waarop we even stilstaan bij het leven van Alfred Mozer, en zijn betekenis voor Europa.

Dat doen we, omdat ik zo meteen een bronzen beeld mag onthullen dat prinses Beatrix van hem heeft gemaakt.

In 1985 openden prins Claus en koningin Beatrix het eerste eigen gebouw van het EUREGIO-secretariaat, aan de grensovergang Enschede-Gronau.

Koningin Beatrix bood bij die gelegenheid een bronzen portret van Alfred Mozer aan, dat zij zelf had gemaakt.

Het is een van de weinige beelden van de koningin, die zich buiten de eigen collectie van het koningshuis bevinden.

De meeste werken die zij maakt blijven binnenskamers.

Een tweede afgietsel van dit beeld schonk de weduwe van Alfred Mozer in 1994 aan de provincie Gelderland.

Daarbij spraken we af dat het beeld de rest van haar leven bij mevrouw Ali Mozer-Ebbinge thuis zou blijven. En na haar dood een mooie plek in ons Huis der Provincie zou krijgen.

Dat is heel eervol, want Alfred Mozer was niet zo maar iemand.

Hij leidde een veelbewogen leven, dat in 1905 begon in München en in 1979 eindigde in Arnhem.

In zijn leven had hij maar liefst drie verschillende nationaliteiten.

De eerste vijftien jaar van zijn leven was hij Hongaars staatsburger, en toen vijftien jaar Duitser.

In 1936 ontnamen de Duitsers Mozer het staatsburgerschap, en bleef hij veertien jaar stateloos.

In 1950 werd Mozer Nederlands staatsburger.

Dat zou hij de laatste 29 jaar van zijn leven blijven.

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog heeft Alfred Mozer een belangrijke rol gespeeld in de normalisering van de Nederlands-Duitse betrekkingen.

Hij was ervan overtuigd dat de Europese eenwording nooit zou kunnen slagen met een vernietigd Duitsland.

Daarom hield hij talloze lezingen, in Nederland en Duitsland, om aan beide zijden van de grens begrip te kweken voor elkaars gevoelens.

In 1965 verloofde prinses Beatrix zich met Claus von Amsberg.

U kunt zich voorstellen hoe gevoelig dat toen nog lag: de Nederlandse kroonprinses die zich verloofde met een Duitser.

Mozer vroeg enkele Duitse bekenden de antecedenten van Claus te onderzoeken, en stuurde het positieve rapport naar minister-president Cals.

Dat legde de basis voor een jarenlange vriendschap tussen Mozer, prins Claus en prinses Beatrix.

Het werk van Alfred Mozer valt uiteen in twee grote thema's:

1. de Europese samenwerking met de speciale rol van Duitsland.
Nodig om overeind te blijven in de schaduw van de nieuwe grootmachten Amerika en Rusland;

2. zijn visie op de plaats en de ontwikkeling van een moderne sociaaldemocratische partij.

Mozer vond dat een sociaaldemocratische partij een brede volksbeweging moest zijn.

Op basis van een sociale maatschappijvisie, en niet op basis van een Marxistische wereldbeschouwing.

Na zijn pensionering verhuisde Mozer van Brussel naar de Achterhoek. Daar zette hij zich in voor de Euregio, het samenwerkingsverband tussen Twente en de Gelderse Achterhoek aan de Nederlandse kant, en het gewest Rhein-Ems aan de Duitse kant van de grens.

Over de opening van het gebouw van de Euregio is nog een aardige anekdote te vertellen.

Toen men in Gronau hoorde dat koningin Beatrix zou komen, was iedereen in rep en roer.

Want als de koningin van Nederland voet op Duitse bodem zet, schrijft het protocol tal van maatregelen voor.

Dan had president Von Weizsäcker zijn opwachting moeten maken, waren er militaire escortes geweest en noem maar op.

Om al dat gedoe te omzeilen, werd de volgende oplossing bedacht:

De aankondiging werd aangepast.

Prins Claus zou de opening verrichten, en hij zou zich laten vergezellen door de kunstenares die het beeld van Mozer had vervaardigd.

Het was dus niet koningin Beatrix die daar verscheen, maar beeldhouwster Beatrix.

Voor wie het portret van Alfred Mozer nog niet kent, wordt het hoog tijd het te onthullen.

Zodat we kunnen zien aan wie de grensregio's en Europa zo veel te danken hebben.